

Motion till riksdagen 2010/11:Ju222

av **Helena Leander m.fl. (MP)**

Transpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av brottsbalkens straffskärpningsregel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av brottsbalkens förolämpningsregel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att könsidentitet och könsuttryck ska omfattas av diskrimineringsskyddet i regeringsformen.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på att transsexuella ska vara ogifta, sterila och svenska medborgare för att få genomgå en könskorrigering tas bort, utan nya krav på borttagande av könskörtlar.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om transsexuellas möjligheter att spara könsceller inför en könskorrigering operation.²
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga transpersoner och slopande av åldersgränsen för att få behandling.²

¹ Yrkande 4 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkandena 5–7 hänvisade till SoU.

Motivering

Transpersoner – det stundtals bortglömda t:et i hbt-familjen – är en paraply-term som omfattar transsexuella, transvestiter, transgenders och andra som på något sätt överskrider könsgränserna och som själva vill definiera sig som transpersoner. Transfrågor har alltså inte nödvändigtvis något med sexualitet att göra utan handlar om könsidentitet och könsuttryck. Med könsidentitet avses det kön som en person identifierar sig med. Många transpersoner, till exempel transsexuella, har en könsidentitet som inte överensstämmer med det kön som registrerades vid födseln. En människas könsuttryck handlar om hennes utseende och beteende. Många transpersoner, som till exempel transvestiter, har ett uttryck som inte överensstämmer med det som utgör normen för det kön som registrerades vid personens födsel.

Transpersoner omfattas idag inte av hetslagstiftningen, trots att transpersoner är en av de mest utsatta grupperna i samhället när det gäller diskriminering, hets och hatbrott. Könsidentitet och könsuttryck bör därför läggas till i brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § och straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 utvidgas så att det ses som en försvårande omständighet om syftet med ett brott är att kränka en person på grund av personens könsidentitet och könsuttryck. Därutöver bör förolämpningsregeln i 5 kap. 5 § 4 brottsbalken även skydda transpersoner så att brottet förolämpning ska falla under allmänt åtal om förolämpningen anspelar på personens könsidentitet och könsuttryck. Inte minst bör diskrimineringskyddet i regeeringsformen utvidgas så att även könsidentitet och könsuttryck omfattas.

Transpersoner som vill genomgå någon form av könskorrigering och byta juridiskt kön möter åtskilliga krav. I dagsläget är det endast personer som diagnostiseras som transsexuella som har möjlighet att få någon form av medicinsk behandling. Personer som identifierar sig som till exempel transgenders och inte önskar genomgå hela processen har ingen rätt till vård alls i Sverige. Det kan till exempel handla om biologiska kvinnor, som önskar operera bort bröstet, men inte önskar ytterligare ingrepp. Ytterligare krav som ställs är att personen måste vara steril, ogift och svensk medborgare. Detta är mycket otidsenligt och ställer dessutom till onödiga problem för gifta transsexuella.

Könstillhörighetsutredningen föreslår att kraven på att personen ska vara ogift och svensk medborgare slopas, men sterilitetskravet föreslås ändras till att könskörtlar ska tas bort. Detta är visserligen något som de flesta transsexuella önskar, men det är inte ett ingrepp som staten ska kräva. Detta innebär ju i praktiken ett krav på tvångskastrering. Däremot är det positivt att utredningen föreslår ett tydliggörande om att transsexuella har rätt att spara könsceller inför operationen.

Trots att Könstillhörighetsutredningen nu har tre år på nacken har regeringen fortfarande inte gjort något. Det är visserligen förståeligt att regeringen behöver arbeta om de kritiserade delarna innan man lägger fram någon proposition, men det är oroväckande att ingenting alls tycks hända i frågan. Däremot är det mycket glädjande att Socialstyrelsen nu kartlagt värden för trans-

Fel! Okänt namn på

sexuella, då inte bara juridiken utan också behandlingens innehåll – och väntetider! – behöver förbättras.

I könstillhörighetslagen finns också en åldersgräns på 18 år för att kunna få behandling. Det är märkligt att juridiskt hindra människor som fått en diagnos av läkare från att få behandling i enlighet med diagnosen. Läkares bedömning ska räcka och åldersgränsen slopas. Sverige måste säkerställa att alla transpersoner som önskar medicinska insatser kan få tillgång till dessa.

Unga transpersoner är en särskilt utsatt grupp. Enligt Folkhälsoinstitutets rapport om hbt-personer 2005 känner 52 procent av transpersonerna i åldrarna 16–29 år att de saknar tillit till de flesta andra människor. 23 procent anger att de har dålig hälsa och 27 procent har försökt ta sitt liv. Här har samhället misslyckats att ta sitt ansvar för en grupp och därför bör frågor om unga transpersoner prioriteras.

Några av de viktigaste frågorna är att alla skolor ska ha antidiskrimineringsplaner där transpersoner är inkluderade, att elevvårdande personal på skolor har grundläggande transkompetens och att bygga en stark skolhälsovård och säkra dess transkompetens. I varje landsting behöver det finnas minst en ungdomsmottagning och en barn- och ungdomsmottagning med specialkompetens för unga transpersoner. Prioritera snabba vårdkedjor och utredningar av unga transpersoner. Därutöver behöver det finnas mötesplatser där unga transpersoner kan känna sig välkomna.

Stockholm den 21 oktober 2010

Helena Leander (MP)

Ulf Holm (MP)

Maria Ferm (MP)